

Het nationaal groeifonds legt tekort aan rentmeesterschap bloot

Jan Prij
redactiesecretaris van
Christen Democratische
Verkenningen

Het kabinet moet gedacht hebben: ongewone tijden vragen om ongewone maatregelen. Laten we een groeifonds oprichten en duurzaam investeren in het verdienvermogen van Nederland. Het gaat vooral om publieke investeringen in kennisontwikkeling, R&D, innovatie en infrastructuur die worden gedacht de productiviteit en daarmee het verdienvermogen te vergroten. Voor de financiering maakt het kabinet voor de volgende vijf jaar 20 miljard euro vrij ofwel 4 miljard per jaar, zo staat in de miljoenennota te lezen.

Drie bezwaren

De principiële vraag is of zo'n commissie de grote transities die nodig zijn op de terreinen van energie, klimaat en landbouw daadwerkelijk dichterbij kan brengen. Er is een aantal redenen om daarover niet optimistisch te zijn.

Allereerst vanwege de niet-parlementaire vluchtroute die gekozen wordt. Via de parlementaire weg lukt het al jaren niet een deugdelijk, gedragen en evenwichtig duurzaam transitieperspectief te ontwikkelen. Nu wordt het aan een onafhankelijke commissie van experts overgelaten om te oordelen over miljarden aan investeringsgelden. Zo ontloopt het kabinet de normale begrotingsdiscipline en worden ingewikkelde publieke discussies in het parlement vermeden. De Raad van State en de Rekenkamer stellen dit terecht aan de kaak. De niet-parlementaire vlucht naar voren versterkt bovendien ten onrechte de indruk dat het duurzaamheidsvraagstuk uiteindelijk een technisch instrumenteel op te lossen vraagstuk is. Niet een zaak die voortkomt uit de gezamenlijke zorg en betrokkenheid van burgers en politici. Rentmeesterschap komt voort vanuit het besef van gevoelde verbondenheid tussen de generaties dat oproept tot zorg voor natuur en cultuur. Maar precies deze verbondenheid wordt aan het zicht onttrokken door van het groeifonds een niet parlementaire kwestie te maken, waarbij experts de voorstellen beoordelen op basis van een instrumentele exploitatielocica. Door deze manier van beheren wordt de betrokkenheid van parlement en burgers op de ecologische kwestie nog verder uitgehouden in plaats van versterkt. Het is geen gemeenschappelijk probleem meer, maar een zaak

geworden van deskundigen die er verstand van hebben. Een zaak die los van ons staat en ons ten diepste niet aan gaat.

Ten derde is het de vraag hoe de focus op groei en vergroting van het nationale verdienvermogen het ecologische besef kan stimuleren, in de wetenschap dat traditionele economische groeipaden nu juist *niet* toekomstbestendig en duurzaam verantwoord zijn.

Werkelijk out of the box denken

De oprichting van het groeifonds openbaart een enorme verlegenheid met rentmeesterschap als gemeenschappelijke zorg die ons allen aangaat. We willen het liefst rentmeesterschap uitbesteden aan derden, zonder dat het onszelf al te zeer uit evenwicht brengt. Er zou pas echt out of the box gedacht zijn als niet economische groei, maar ecologische vorming de insteek was geweest. Hoe kunnen we liefde voor de natuur en voor een duurzame toekomst wekken? Hoe kunnen we onszelf weer als onderdeel van de kwetsbare en wonderlijke schoonheid van de schepping zien? Hoe kunnen we met de woorden van Paus Franciscus uit *Laudato Si* opnieuw ervaren dat we zelf uit de aarde genomen zijn en van water, wind en vuur leven?' Dat kan niet via buitenparlementaire commissies maar vraagt om levenslange leertrajecten waarbij, zoals de Rotterdamse filosoof Henk Oosterling het uitdrukt 'interesse' en 'ecologische wijsheid' gewekt worden. De vraag is hoe we van meet af aan liefde voor de omgeving kunnen leren. Alleen zo is werk te maken van duurzaamheid. Niet als exploitatiemiddel, maar als kunstwerk, een inspirerende manier om het leven vorm te geven en te beschermen. •

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt een actueel thema vanuit christendemocratisch perspectief

Reageren op dit artikel?
jan.prij@wi.cda.nl